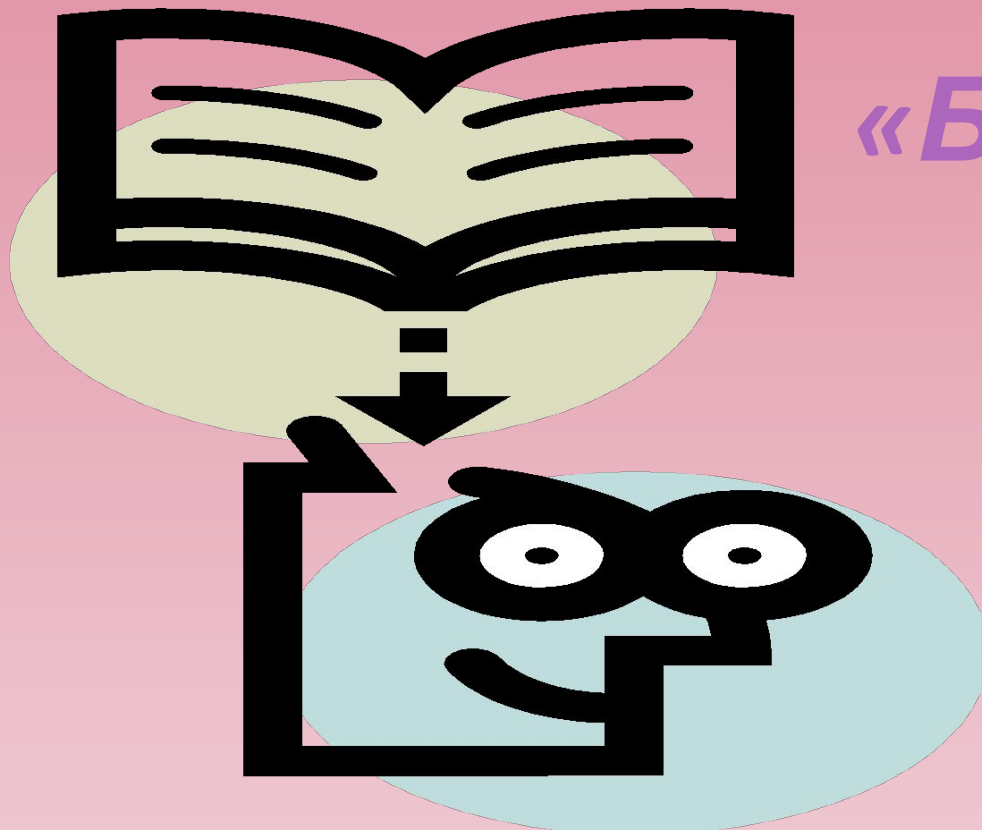

«Бодуң оюнуң»

**Чогаал делегейинче
аалдаашкын**

Тест	Билигл ер, билдин гир сөстө р	Тоолда р	Улусту н аас чогаал ы	Шагааг а хамаар ыштыр	Маадыр лар
<u>10</u>	<u>10</u>	<u>10</u>	<u>10</u>	<u>10</u>	<u>10</u>
<u>20</u>	<u>20</u>	<u>20</u>	<u>20</u>	<u>20</u>	<u>20</u>
<u>30</u>	<u>30</u>	<u>30</u>	<u>30</u>	<u>30</u>	<u>30</u>
<u>40</u>	<u>40</u>	<u>40</u>	<u>40</u>	<u>40</u>	<u>40</u>

Тест 10

Күзел-соруу хостуг-шөлээн,
Күштүг, чоргаар чурттаар дээштиң,
Билиг сүрүп кызып чоруур
Биче чашка чагыг, сүме.

Чогаал жанр-хевириниң аайы-биле
кандыг чогаалдарга хамааржырыл?

А) танцы

Б) шүлүк

В) тоол

Г) ыры

Шүлүк

Тест20

Номга ынакшыңар, ол силерниң амыдыралыңарны чиигедип, кижини хүндүлээринге өөрөдир.

Кымның сөстөрүл?

А) А. Горький

Б) Класс башкызы

В) С. Пюрбю

А.М.Горький

Тест 30

Эртинени черден казар,
Эртемнерни номдан тывар.

Узуп ижер суг дег херек
Угаан-билиг далайы-ном!

Кым деп авторнуң чүү деп чогаалындан
үзүндү-дүр?

А) Ю.Кюнзегеш «Ном»

Б) С.Сарыг-оол «номга ынакшыңар»

В) С.Сарыг-оол «Ном»

С.Сарыг- оол «Ном»

Тест 40

Тыва улустуң аас чогаалынга
хамаарышпас чүүлдү
тодарадыңар ?

А) ыр-кожамык

Б) шүлүк

В) тоол

Г) тывызык

ШҮЛҮК

Тест50

Тыва литератураның
чогаалчыларынга кайы кижини
хамаарышпас-тыр?

- 1)С.Тока
- 2)А.Даржай
- 3)С.Сүрүң-оол
- 4)В.Көк-оол
- 5)Ш.В.Кара-оол
- 6)С.Пюрбю
- 7)В.Эренчин

Ш.В.Кара-оол

*Билиглер, билдингир
сөстөр 10*

Ном-силерниң башкыңар
болгаш сүмелекчиңер.
Кымның сөстери-дир?

С.Маршак

Билиглер 20

Үлегер домак деп чүл?

**Үлөгер домак
дээрге сургаал
уткалыг домак
болур**

Билиглер 30

**Чечен чогаалдын
кол-кол
методтары
кажыл?**

6

Билиглер 40

**Тыва литературада
тоогу-революстуг
темага бижиттинген
чогаалдар?**

С Тока « Араттын созу», С.
Сарыг-оол « Ангыр-оолдун
тоожузу», С.Пюрбю «Чечек»,
«Кызыл уер», «Уем болгаш уе
чергем дугайында», К.-Э. Кудажы
«Уйгу чок Улуг-Хем»

Билиглер 50

Литератураны
н улусчузу деп
чул?

Тоолдар 10

Алдын даңгыназының чуруун хатка алзыпкаш, караты-Хаанга даңгыназыын хунааттырып алыр.

**Кайы тоолдун
маадыры-дыр?**

Балыкчы Багай-оол

Тоолдар 20

Бүгү аң-мең, мал-маган
боттарын ончалажып-санажып
келирге, чыышта чаңгыс адыг
ирей келбээн болган. Ол кончуг
томаанныг ирей маргылдааны
үзүп шыдаар боор дээш, ам
ынаар сөктүп каап-тырлар.

Кайы тоолдуң маадырлары-

түшүрүлгү

К-Э.Кудажы

«Маргылдаа

»

Тоолдар 30

Далай сугну чаңгыс так кылыр,
кудук сугну чаңгыс ток кылыр-
чүве тургузар ийик сен бе?!

Орта кижичиир эът чок-тур.

Борта эңмежок эътти бодуң
дооза маңгыстап-тыр сен! Улуг
парның бажы чыдыр, ортун
парның ооргазы чыдыр-диген.

Ашак болгаш парлар

Тоолдар 40

Ак ,кара аъттарлыг ийи алышкы
чурттап чорааннар. Оларның
бирээзиниң сагыжы багай,
өскезиниң сагыжы эки.

Сөөлүндө барып экизи бажын
ажыр байый бээр. **Кайы**

тоолдуң маадырлары-дыр?

**Ак сагыш,
Кара сагыш**

Тоолдар 50

К-Э.Кудажының «Кым эң ажыктыгыл?» деп тоолунуң маадырларын адаңар.

Сырбык, торга,
койгун, сыын,
кас, буур, элик,
аът, инек, хой,
теве, адыг

«Улустуң аас чогаалы» 10

**Улустуң аас чогаалында
чүлөр хамааржырыл?**

**Тывызык, үлегер
домак, ыр-кожамык,
алгыш-йөрээл,
тоолдар,
маадырлыг
тоолдар.**

«Улустуң аас чогаалы» 20

**Артык чүүлдү ап
каавыт:**

**Тывызык, шүлүк,
үлегер домак, тоол,
йөрээл**

Шүлү

к

«Улустуң аас чогаалы» 30

3 эртем-билиг
дугайында үлегер
домактан
чугаалаңар.

**1.Эртем чокта,эртен база
дүн.**

**2.Эртемнерни номдан
тывар,**

Эртинени черден казар

**3.Ажылдан дескен түрегге
дүжер,**

**Билигден дескен чазыгга
дүжер**

«Улустуң аас чогаалы» 40

**Улуг хову чытса-даа-,
Оъду-сиген чок,
Улуг чаа турза-даа-
Ханы-чини чок.
Тывызыкты тывар.**

Шыдыраа

«Улустуң аас чогаалы» 50

**Тыва улустуң
ырларын
аданар.**

**Хандагайты,
Межегей, Алды
баштыг Кара-
Дагны, Теве-Хая,
тооруктуг долгай
таңдым, Өдүген-
Тайга, Чашпы-Хем**

«Шагаа» 10

Шагаада даңгаар
эртөн сагыыр
ужурлуг чаңчыл.

Ca

H₂

«Шагаа» 20

Шагаа сагыыр ужурлуг
чаңчылдарны адаңар

**Саң салыр,
амырлажыр,
одун дагыыр, тыва
оюннар ойнаар,
мөөрейлежир.**

«Шагаа» 30

**Тыва
чемнерни
аданар**

Сүт, хойтпак,
ээжегей, кадык,
курут, чөкпек,
ааржы, саржаг,
манчы,эът...

«Шагаа» 40

Шагаа деп

сөстү

тайылбырлан

р.

**Шаг агы,
шаг чаазы**

«Шагаа » 50

Шагааны тывага
каш чылда катап
эрттирип
эгелээнил?

1988

чыылда

«Маадырлар» 10

Тырын мага-боттуг, орлан кара-кара
карактарлыг, аккыр диштерлиг,
мукураш кара оол... аккымайлаар,
эжимейлээр чугаакыр... **Кайы**
чогаалда кым деп маадыр-дыр?

С.Сарыг-оол
«Ангыр-оолдун
тоожузу»
Буян

«Маадырлар» 20

**Кым деп маадырның
сөстөрил?**

К-Э.Кудажы

«Кым эң

ажыктыгыл?

» Торга.

«Маадырлар» 30

Авазыбиле угбазы аъш-чем
дилеп чоруптарга чадырынга
кымнар артып каар ийик?

Каңгый,
Шомуктай,
Тывыкы

«Маадырлар» 40

«.. Кежегемни кестирбес мен, бажым
донгур чорбас мен, улус кижини лама-
хуурак деп кыжырый бээр..»

**Кымнмн чугаазыл? Чогаалдын ады,
авторун айтыр.**

«Доспестер»

«Маадырлар» 50

**« .. Кем-буруу чок анаа олурдум.
Шаалан чейзен ортээлге аппарып,
улаачыладып кагды.Кадайым аарый
бээрге шолээ дилеп чалап кагдым.
Чугле оон соогун тутчурунга ой
болдум..» Кым деп маадырнын
состерил? Автору, чогаалдын ады?**

Кужеппей

С.Пюрбю «Кызыл уер»

Түңнелдерни үндүрээл!

*Тиилекчиге байырдан
чедирип каалыңар!
Ужурашкыже байырлыг!*

